

Kielemme käytäntö

Suomen Akatemian kielilautakunnan tiedonantoja

Tiedustelun johdosta keskusteltiin sanatyypeistä *kiuruweteläinen* ja *kiuruvetinen*. Edellistä pidettiin yleiskielen normaalina, asiatyylisenä ilmauksena. Jälkimmäinen taas on sävyltään kansanomainen sana, jota voidaan käyttää kaunokirjallisessa tms. tyyliässä, kun halutaan antaa paikkakunnan oman kielenkäytön kuvastua sanonnasta.

Valtioneuvoston käännöstoimiston päällikkö oli tiedustellut *tietoliikenne*-termin sopivuutta. Kun sana on saksan *Nachrichtenverkehr*-termin vastineena ollut käytännössä ainakin jo vuodesta 1912, on runsaasti edustuneena Nykysuomen sanakirjan aineksessa ja hakusanana mm. Pienessä tietosanakirjassa, se katsottiin vakiintuneeksi ja täysin hyväksyttäväksi.

Prof. Hakulinen mainitsi *desentralisaatio*-termin vastineena lehdistössä esiintyneen sanaa *hajakeskitys*. Sitä pidettiin täysin epäonnistuneena. Sen sijaan suositeltiin sanaa *hajasijoitus*. Nykysuomen sanakirjassa todettiin mainitun myös sana *hajautus*.

Otettiin käsiteltäväksi Oy. G. W. Sohlberg Ab:n tiedustelu eräistä metalliastian nimistä.

Termit *kannu* (pankikannu) ja *kannisteri* hyväksyttiin semmoisenaan.

Sanaa *putkilo* ei pidetty sopivana *tuubin* vastineeksi, vaan tähän tehtävään esitettiin prof. Rapolan ehdottamaa sanaa *purso*. *Putki* jäisi edelleen merkitsemään jäykkää, suusta asti tasapaksua tablettiputkea.

Suosittelavana pidettiin seuraavaa käyttöä: *tölkki* 'suhteellisen korkea astia', *rasia* 'suhteellisen matala astia'. Jos halutaan erottaa umpeen juotettavat astiat avoimista, voidaan puhua *umfitölkeistä*, *umpirasioista*.

Kansi: suhteellisen laajapintainen, ohuehko, perusmuotona esim. kattilan kansi;

tulppa: kompakti t. luja, korkeahko (esim. pullon korkki ja tynnyrin tappi); se voi sulkea suun joko sisä- tai ulkopuolelta;

kapseli: ohut pehmeähkö, hattuomainen; kaikkien edellä mainittujen laitteiden yleisnimeksi ehdotettiin sanaa *suullinen*.

Suomen Ayrshireyhdistyksen tiedustelun johdosta keskusteltiin karjarotujen suomalaisista nimityksistä. Katsottiin, että nimissä, joiden alkuosana on paikannimi, ei voida saavut-

taa yhtenäisyyttä. Milloin paikannimen merkitys on selvästi esillä, suositellaan nimityyppisiä *suomenkarja*, *-lehmä*, *-sonni*, *telemarkinkarja*, *-lehmä*, *sonni*. Yhteen kirjoittamista pidettiin erilleen kirjoittamista selvempänä. Milloin taas alkuosan paikannimenluonne on hämärtynyt, niin että se likinnä käsitetään rodun nimeksi, ovat luontevia tyypit *ayrshirekarja*, *-lehmä*, *-sonni*, *herefordkarja*, *-lehmä*, *-sonni*.

Poliittista iskusanaa *rauhanomainen rinnakkaiselo* (peaceful coexistence) pidettiin kielelliseltä kannalta tyydyt-

tävänä, huolimatta *elo*-sanan hiukan sentimentaalisesta sävystä, ja parempana kuin keskustelun aikana mainittuja sanoja *rinnanolo* ja *rinnakkaiselämä*.

Eräitä vankienkuulustelumenetelmiä kuvaava sana *aivojesu* kuuluisi paremmin *aivojenpesu*.

Rudolf Steiner-koulu, paremmin *Rudolf Steinerin koulu*.

Pohjoismainen neuvosto, paremmin *Pohjoismaiden neuvosto*.

Konstruktiota *Saksalla on oltava oikeus* — —, jossa passiiviin on liitetty subjekti, pidettiin tuomittavana.